

# LATĪŅU TIPA NOTARIĀTS UN STARPTAUTISKĀ LATĪŅU NOTARIĀTA SAVIENĪBA

Šobrīd pasaulē dominē divas galvenās tiesību sistēmas: anglo-sakšu jeb “common law” (paražu tiesību) sistēma un latīņu tipa jeb rakstīto tiesību (civiltiesību) sistēma, kuru ietvaros pastāv divi pilnīgi dažādas funkcijas veicoši notariāti.

Valstīm, kuras pieņēmušas juridisko sistēmu, ko mēs saucam par **civilo tiesību** (Civil Law) **sistēmu un kurā darbojas latīņu tipa notariāts**, raksturīgas preventīvās rūpes, kas vērstas uz sabiedriskā miera nodrošināšanu, uzticot notāriem apliecināšanas pilnvaras. Tas atšķir šo sistēmu no citas lielas juridiskās sistēmas – paražu tiesībām (Common Law).

Paražu tiesības ir devušas priekšroku debašu spontānajam raksturam salīdzinājumā ar žūriju un nav vēlējušās dot rakstveida pierādījumiem priekšroku salīdzinājumā ar mutvārdu pierādījumiem. Paražu tiesībās privileģētā situācijā ir mutvārdu liecības. Par galveno privāttiesību avotu tiek uzskatīta tiesu prakse. Valsts šajā gadījumā iet pa “ārstniecisko” ceļu un iejaucas tikai *a posteriori*, lai atjaunotu pārtraukto harmoniju.

Civiltiesību sistēma pamatos balstās uz konstatāciju, ka ikviens rakstīts dokuments satur sevī zināmu spēku, pateicoties tā atstātajām pēdām: “*verba volant, scripta manent*” (“*runāti vārdi aizlido, uzrakstītais paliek*”). Civiltiesības izvēlas rakstveida pierādījumus. Savukārt civiltiesību likumdevēji ir izveidojuši pierādījumu hierarhiju, nostādot privileģētā situācijā rakstītus dokumentus un pēc tam nosakot, ka starp dažādiem rakstveida pierādījumu veidiem labākais ir apliecināts akts, ko parasti taisa notārs: notariāls akts.

Izdarot savu politisko izvēli, daudzu pasaules valstu likumdevēji ir lēmuši par labu preventīvajiem pasākumiem, rūpēdamies par stabilitāti un par izvairīšanos no tā, ka sabiedrisko mieru traucētu nevajadzīgi strīdi. Hierarhijas augšgalā viņi ir likuši apliecinātu aktu, jo šo aktu taisa amatpersona, kurai īpaši uzticēta misija apliecināt juridiskus aktus, un šāds akts tiek taisīts, ievērojot daudzas prasības attiecībā uz formu.

Valstis, kurās darbojas latīņu tipa notariāta sistēma, apvieno **Starptautiskā Latīņu notariāta savienība (UINL)**. Tā ir ar valdībām nesaistīta organizācija, kas nodibināta, lai:

- īstenotu, koordinētu un attīstītu notariālo darbību starptautiskajā jomā;
- pastāvēt ciešākai sadarbībai starp notariātiem, nodrošinātu neatkarīgu un cieņas pilnu šīs darbības īstenošanu;
- labāk kalpotu individuālām personām un visai sabiedrībai.



Latīņu tipa notariāta galvenās idejas – rakstītās tiesības un saistības un to apliecināšanu kā valsts noteikto notāra tiesiski-publisko funkciju – atspoguļo arī Starptautiskās Latīņu notariāta savienības emblēma. Tās teksta daļu veido savienības nosaukums un tās devīze: *Lex est quodcumque notamus* (“*Notāra uzrakstītais ir likums*”). Galvenie grafiskie elementi ir atritināts tīstoklis, ovāls rāmis uz tā, kā arī ērglis, grāmata, koks un spal-



va šajā rāmī. Ovālais rāmis uz tīstokļa atgādina zīmoga nospiedumu. Ērglis simbolizē augstāko varu, debesu likumu, kurš nostiprinājies uz zemes, tā galvu rotā nimbs – tas ir varas un likuma gars, kurš apspīd notāra darbību, ko simbolizē grāmata un spalva. Spalva kā rakstīšanas, vēstules, paraksta, izteiktas domas un gribas simbols atspoguļo notāra veicamās darbības, norāda uz rakstītā dokumenta un tā apliecināšanas nozīmi. Grāmata ir zināšanu un likuma simbols, tā atgādina par rakstīto tiesību prioritāti, kura tika pieņemta t.s. romiešu tiesību sistēmā, uz kuras balstās latīņu tipa notariāts. Interesanti, ka latīņu valodas vārda *codex* "likumu apkopojums, grāmata" sākotnējā nozīme ir "koka stumbrs", kas norāda uz tiešu jēdzienisku saistību: koks - zināšanas - grāmata - likums.

Starptautiskās Latīņu notariāta savienības darbība ir saistīta ar dažādu valstu notariātu darbības koordinēšanu, sadarbību to starpā un nacionālo notariātu attīstības veicināšanu. Savienības uzdevumi ir šādi:

- notariāta pārstāvēšana starptautiskajās organizācijās,
- sadarbība ar starptautiskajām organizācijām un piedalīšanās to darbībā,
- sadarbība ar nacionālajām, it īpaši notariāta, organizācijām,
- tiesību sistēmas pētījumi notariālās darbības jomā,
- piedalīšanās tiesību sistēmas saskaņošanā,
- regulāra likumdošanas analīze ar latīņu notariāta institūciju saistītajā jomā,
- latīņu notariāta iedvesmojošo principu izplatīšana,
- starptautisku kongresu organizēšana,
- šefība pār profesionālajām sanāksmēm, kuras pārsniedz nacionālās robežas.

Pēc Latvijas Zvērinātu notāru kolēģijas iesniegtā lūguma 1995. gadā UINL 21. kongresā arī mūsu valsts notariāts tika uzņemts šajā savienībā.



UINL 21. kongresā 1995. gada jūnijā Berlīnē tiek svinīgi ienests Latvijas karogs (LZNP priekšsēdētāja S. Krūmiņa)



Latvijas karogs ierindots pārējo UINL dalībvalstu saimē (S. Krūmiņa un UINL prezidents A. Švahtgens)

